

Predmet C-229/24 [Brännelius]ⁱ

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

26. ožujka 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Högsta domstolen (Švedska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

21. ožujka 2024.

Žalitelji:

TK

OP

Druga stranka u postupku:

Riksåklagaren

[omissis]

STRANKE

Žalitelji

1. TK

[omissis]

2. OP

[omissis]

Druga stranka u postupku

Riksåklagaren (Državno odvjetništvo, Švedska)

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

[omissis]

PREDMET

Trgovanje na temelju povlaštenih informacija

[omissis]

ZAHTEJ ZA PRETHODNU ODLUKU

Kontekst

1. U proljeće 2018. Umeå kommunföretag AB, općinsko poduzeće u kojem općina Umeå ima pravno odlučujući utjecaj, provela je postupak javne nabave električnih autobusa i stanica za punjenje. Dva su društva dostavila ponude. Jedno od njih bilo je društvo uvršteno na burzu Hybricon Bus Systems AB. Još su tri društva izrazila interes za postupak nadmetanja, ali nisu ispunjavala uvjete za dostavljanje ponuda.

2. Općinsko poduzeće donijelo je 14. svibnja 2018. odluku kojom ugovor nije dodijeljen Hybriconu, nego drugom ponuditelju. U poruci elektroničke pošte poslanoj u 14:34 istog dana, općinsko poduzeće obavijestilo je svih pet društava o ishodu postupka javne nabave.

3. U Hybriconu je tu poruku zaprimio voditelj poslovanja koji je imao glavnu odgovornost za kontaktiranje s općinskim poduzećem u pogledu postupka javne nabave. Ubrzo nakon toga voditelj poslovanja poslao je poruku osobi OP u kojoj ju je pozvao da proda svoje dionice u Hybriconu. Osoba OP prosljedila je tu informaciju osobi TK, koja je također imala dionice u tom društvu.

4. U 14:37 osoba TK dala je nalog za prodaju 73 000 dionica u Hybriconu. Nekoliko minuta kasnije, u 14:40, osoba OP prodala je 31 000 dionica u društvu.

5. Hybricon je u 15:22 objavio priopćenje za medije u kojem je naveo da njegova ponuda nije odabrana u postupku javne nabave. Cijena Hybriconovih dionica nakon toga je naglo pala. Osobe OP i TK ograničile su svoje gubitke time što su dionice u tom društvu prodale prije te objave.

Postupak pred tingsrättom (Prvostupanjski sud, Švedska)

6. Osobe OP i TK, među ostalima, optužene su za kazneno djelo trgovanja na temelju povlaštenih informacija u vezi s prodajom dionica o kojima je riječ.

7. Tingsrätt (Prvostupanjski sud) izrekao je osobama OP i TK uvjetne osude i kazne rada za opće dobro zbog težeg kaznenog djela trgovanja na temelju povlaštenih informacija. Da je umjesto toga odabrana kazna zatvora, izrekla bi se kazna zatvora u trajanju od četiri mjeseca. Kao naknada štete zbog kaznenog djela zaplijenjeno je vlasništvo osobe OP u iznosu od 51 508 švedskih kruna i vlasništvo osobe TK u iznosu od 146 536 švedskih kruna.

8. Prema mišljenju tingsrätta (Prvostupanjski sud), poruka da u postupku javne nabave nije odabrana Hybriconova ponuda predstavljala je informaciju precizne naravi koja se izravno odnosila na Hybricon i koja je utjecala na cijene dionica. Nadalje, informacije se nije moglo smatrati objavljenima prije nego što je Hybricon izdao priopćenje za medije.

Postupak pred hovrättom (Žalbeni sud, Švedska)

9. Hovrätt (Žalbeni sud) je izmijenio presudu tingsrätta (Prvostupanjski sud) samo na način da je osobama OP i TK izrekao uvjetne osude zajedno sa 150 dnevnih novčanih kazni.

Postupak pred Högsta domstolenom (Vrhovni sud, Švedska)

10. Osobe OP i TK tvrdile su da ih je Högsta domstolen (Vrhovni sud) trebao osloboditi odgovornosti za trgovanje na temelju povlaštenih informacija. Tvrdile su, među ostalim, da su informacije prestale biti povlaštene nakon što je poslana odluka o dodjeli ugovora koja je stoga postala javni dokument koji nije obuhvaćen obvezom čuvanja povjerljivosti.

11. Riksåklagaren (Državno odvjetništvo) je tvrdio da bi presudu hovrätta (Žalbeni sud) trebalo izmijeniti. Riksåklagaren (Državno odvjetništvo) je naveo da je odluka o dodjeli ugovora postala javni dokument onog trenutka kad je poslana, ali tvrdi da je i dalje mogla biti obuhvaćena obvezom čuvanja povjerljivosti. Prema mišljenju Riksåklagarena (Državno odvjetništvo), ta je odluka u svakom slučaju predstavljala povlaštenu informaciju sve dok Hybricon nije izdao priopćenje za medije.

12. Högsta domstolen (Vrhovni sud) odobrio je podnošenje žalbe na temelju činjeničnih utvrđenja hovrätta (Žalbeni sud).

13. Glavno pitanje koje se postavlja u ovom predmetu jest kada treba smatrati da su informacije iz odluke o dodjeli ugovora koje se odnose na postupak javne nabave objavljene i da stoga više ne predstavljaju povlaštene informacije.

Pravne odredbe

Trgovanje na temelju povlaštenih informacija

14. Na temelju lagen (2016:1307) om straff för marknadsmisbruk på värdepappersmarknaden (Zakon o kaznama za zlouporabu tržišta na tržištu vrijednosnih papira), osobu koja posjeduje povlaštene informacije i koja trgovanjem na tržištu vrijednosnih papira za vlastiti račun ili za račun druge osobe stekne ili otpusti financijske instrumente na koje se te informacije odnose treba osuditi za trgovanje na temelju povlaštenih informacija (vidjeti poglavlje 2. članak 1. prvi stavak podstavak 1.). Za to se izriče kazna zatvora u trajanju od najviše dvije godine. Ako je kazneno djelo teško, za takvo trgovanje na temelju povlaštenih informacija izriče se kazna zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci

i najviše šest godina. Ako je riječ o manjem prijestupu, ne propisuje se nikakva odgovornost. Da bi se propisala kaznena odgovornost, djelo mora biti počinjeno namjerno.

15. Zakonom o kaznama za zlouporabu tržišta na tržištu vrijednosnih papira Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta) prenosi se u švedsko pravo. Na temelju članka 3. stavka 1. te direktive države članice moraju poduzimati potrebne mjere kako bi osigurale da trgovanje na temelju povlaštenih informacija u određenim konkretnim situacijama predstavlja kazneno djelo barem u ozbiljnim slučajevima i kada je počinjeno namjerno.

16. Na temelju poglavlja 1. članka 4. Zakona o kaznama za zlouporabu tržišta na tržištu vrijednosnih papira povlaštene informacije znače informacije u smislu članka 7. Uredbe (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta). Odgovarajuće upućivanje na definiciju iz te uredbe navodi se u članku 2. stavku 4. Direktive o zlouporabi tržišta.

17. U skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Uredbe o zlouporabi tržišta povlaštene informacije definiraju se kao informacije precizne naravi koje nisu objavljene i koje se izravno ili neizravno odnose na jednog ili više izdavatelja ili na jedan ili više financijskih instrumenata te koje bi, kad bi bile objavljene, vjerojatno imale značajan utjecaj na cijene tih financijskih instrumenata ili na cijene povezanih izvedenih financijskih instrumenata.

Objavljivanje povlaštenih informacija

18. U skladu s Uredbom o zlouporabi tržišta izdavatelj obavješćuje javnost što je prije moguće o povlaštenim informacijama koje se izravno odnose na tog izdavatelja (članak 17.). Izdavatelj mora osigurati da se povlaštene informacije objavljuju na način koji omogućuje javnosti brz pristup tim informacijama te njihovu potpunu, točnu i pravovremenu procjenu te, ako je to primjenjivo, konkretno propisanom metodom.

19. Kad izdavatelj objavi informacije na način koji je u skladu s uvjetima iz članka 17. Uredbe o zlouporabi tržišta, smatra se da su informacije objavljene u smislu članka 7. te uredbe.

Informacije o ishodu postupka javne nabave

20. Tijelo koje provodi postupak javne nabave mora što prije obavijestiti natjecatelje i ponuditelje o odlukama o dodjeli ugovora ili sklapanju okvirnog sporazuma (vidjeti poglavlje 12. članak 12. prvi stavak lagna (2016:1145) om offentlig upphandling (Zakon o javnoj nabavi)). Tijelo mora informacije o rezultatima postupka dodjele ugovora pružiti putem obavijesti najkasnije 30 dana nakon sklapanja sporazuma (vidjeti poglavlje 19. članak 7. prvi stavak). Ne postoji obveza obavješćivanja javnosti prije tog roka.

21. Međutim, odluka o dodjeli ugovora može biti javni dokument koji se mora objaviti na zahtjev.

Objavljivanje javnih dokumenata

22. Temeljne odredbe kojima se uređuje objavljivanje dokumenata sadržane su u poglavlju 2. tryckfrihetsförordningena (Zakon o slobodi tiska). U tom se poglavlju određuje da svatko ima pravo na pristup javnim dokumentima, ali da to pravo u određenim uvjetima može biti ograničeno zakonom. Dokument je javni ako je pohranjen pri tijelu i smatra se da ga je tijelo zaprimilo ili sastavilo. Smatra se da je dokument sastavilo tijelo, među ostalim, kad je poslan (vidjeti poglavlje 2. članke 1., 2., 4. i 10.).

23. Osobi koja zatraži javni dokument mora se odmah ili što prije odobriti pristup tom dokumentu na licu mjesta. Tijelo na zahtjev također mora, prema potrebi uz naknadu, osigurati transkript ili presliku dokumenta. Tijelo takav zahtjev mora obraditi bez odgađanja (vidjeti poglavlje 2. članke 15. i 16.).

24. Detaljne odredbe kojima se uređuju službeni postupci objavljivanja javnih dokumenata i ograničenja prava na pristup takvim dokumentima sadržane su u offentlighets- och sekretesslagenu (2009:400) (Zakon o javnom pristupu informacijama i povjerljivosti). U skladu s poglavljem 6. člankom 4., tijelo na zahtjev pojedinca mora pružiti informacije iz javnog dokumenta pohranjenog pri tijelu, osim ako su te informacije povjerljive ili bi to ometalo pravilan tijek rada.

25. Pravo na pristup javnim dokumentima primjenjuje se i, među ostalim, na društva s ograničenom odgovornošću u kojima općine izvršavaju pravno odlučujući utjecaj. Za potrebe primjene Zakona o javnom pristupu informacijama i povjerljivosti prema takvim društvima treba postupati jednako kao prema tijelima (vidjeti poglavlje 2. članak 3.).

26. U slučaju postupka javne nabave, informacije koje se odnose, među ostalim, na ponude ne smiju se ni pod kojim okolnostima otkriti nikome osim ponuditeljima dok se sve ponude ne objave ili dok se ne donese odluka o dobavljaču i ponudi ili dok predmet ne bude zatvoren (vidjeti poglavlje 19. članak 3. drugi stavak Zakona o javnom pristupu informacijama i povjerljivosti). Informacije o ponudi čak i nakon toga mogu biti obuhvaćene obvezom čuvanja povjerljivosti (vidjeti među ostalim poglavlje 31. članak 16.).

27. S obzirom na prethodno navedeno, pojedinac, za početak, ima pravo na pristup odluci o dodjeli ugovora koju je donijelo i poslalo tijelo ili općinsko poduzeće prema kojem treba postupati kao prema tijelu. Razdoblje u kojem se pojedinca u praksi može obavijestiti o odluci ili njezinu sadržaju može se razlikovati ovisno o tome kako je tijelo organiziralo svoj rad i o drugim okolnostima.

Nužnost prethodne odluke

28. Tingsrätt (Prvostupanjski sud) i hovrätt (Žalbeni sud) utvrdili su da su informacije iz odluke o dodjeli ugovora koju je općinsko poduzeće poslalo društvima o kojima je riječ predstavljale povlaštene informacije do trenutka dok Hybricon nije objavio priopćenje za medije. Ti su sudovi stoga smatrali da slanje odluke o dodjeli ugovora koje je izvršilo općinsko poduzeće nije značilo da su informacije objavljene na način koji se zahtijeva da ih se više ne bi smatralo povlaštenim informacijama u skladu s Uredbom o zlouporabi tržišta.

29. Glavno pitanje koje se postavlja Högsta domstolenu (Vrhovni sud) jest kada treba smatrati da su informacije iz odluke o dodjeli ugovora koje se odnose na postupak javne nabave objavljene i da stoga ne predstavljaju povlaštene informacije. Stoga se u ovom predmetu javljaju pitanja o tumačenju izraza „nisu objavljene” iz članka 7. stavka 1. točke (a) Uredbe.

30. Iz članka 7. stavka 1. točke (a) Uredbe ne proizlazi da bi za sve informacije koje nisu objavljene na način propisan člankom 17. trebalo smatrati da nisu objavljene. U skladu s izjavama Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA), povlaštene informacije mogu se objaviti na način različit od objavljivanja u skladu s člankom 17., što uključuje radnje trećih strana (Pitanja i odgovori o Uredbi o zlouporabi tržišta, verzija 17, posljednji put ažurirano 25. studenoga 2022., A5.10).

31. Međutim, iz Uredbe ne proizlazi izričito da se informacije mogu objaviti takvim takozvanim stvarnim objavljivanjem i, štoviše, to nije potvrđeno ni u jednoj odluci Suda Europske unije. Ne postoje dodatne smjernice o zahtjevima koji bi se u takvim slučajevima trebali primjenjivati kako se informacije više ne bi smatrale povlaštenim informacijama.

32. Stoga nije jasno ni pojašnjeno na koji način u tom pogledu treba tumačiti Uredbu o zlouporabi tržišta. Zato je potrebno od Suda zatražiti prethodnu odluku.

Zahtjev za prethodnu odluku

33. Högsta domstolen (Vrhovni sud) traži od Suda Europske unije da donese prethodnu odluku i odgovori na sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li se objavljivanje provesti na način naveden u članku 17. Uredbe o zlouporabi tržišta da bi se smatralo da su informacije objavljene u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Uredbe?

2. Ako se objavljivanje može provesti na drukčiji način, koje bi okolnosti trebalo uzeti u obzir prilikom utvrđivanja bi li trebalo smatrati da su informacije objavljene u smislu članka 7. stavka 1. točke (a)?